



KORRALDUS

12.04.2022 nr DM-118771-3

Kompleksloa nr L.KKL.HA-18510 väljastamise korraldus

1. OTSUS

Lähtudes Keskkonnaameti 06.01.2022 kirjast nr 8-2/22/364 ettevõttele ning võttes aluseks tööstusheite seaduse § 27, § 50, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 59 lg 1 p 2 ja 3, lg 5 p 2, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 2³, § 9 lg 1, otsustan:

1.1 Muuta Aktsiaseltsile Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus (registrikood 10450572) Harju maakonnas Jõelähtme vallas Rebala külas aadressil Loovälja tee 125 // Jäätmekeskus asuva Tallinna prügila käitamiseks (katastriüksus 24504:004:0340) antud keskkonnakompleksluba nr L.KKL.HA-18510 alljärgnevalt:

1.2 Määrata kompleksloale tabelis 27 nõue, mille kohaselt tuleb jäätmearuandes MBT töötluse läbinud jäätmeid kajastada kompleksloa lisas 5 segaolmejäätmete sortimisliini plokk skeemil toodud viisil.

1.3 Määrata kompleksloale tabelis 27 nõue, mille kohaselt on lubatud ladestada ainult selliseid MBT protsessi läbinud jäätmeid (19 12 12, 19 05 99), mille hapnikutarbe (AT₄) väärtus on väiksem kui 10 mg O₂/g KA. Proovid tuleb võtta igast MBT protsessi läbinud jäätmepartiist, mida plaanitakse ladestamisele suunata. Juhul, kui hapnikutarbe (AT₄) väärtus on suurem kui 10 mg O₂/g KA, tuleb jäätmeid enne ladestamist täiendavalt töödelda meetoditega, mis vähendavad jäätmete hapnikutarbe (AT₄) näitaja väärtust alla seatud piirnormi.

1.4 Määrata kompleksloale tabelis 27 nõue, mille kohaselt tuleb vähemalt 4 korda aastas (igal aastaajal) läbi viia segaolmejäätmete MBT protsessis tekkinud ladestamisele suunatava sortimisjäägi (20 03 98) sortimisuuring, et teha kindlaks biolagunevate jäätmete osakaal (paber ja papp, puit, looduslikust kiust tekstiil ja biojäätmel (eraldi köögi ehk toidujäätmel, aia ja haljastujäätmel ning muud biojäätmel)). Juhul, kui sortimisuuringus selgub, et biolagunevaid jäätmeid on sortimisjäägis (20 03 98) rohkem kui 20 massiprotsenti, tuleb sortimisjääk täiendavalt sortida üleliigsete biolagunevate jäätmete eemaldamiseks ning seejärel läbi viia täiendav sortimisuuring. Kui segaolmejäätmel sisaldavad biolagunevaid jäätmeid alla 20 massiprotsendi, võib need ladestada. Edaspidi peab sortimisjääk läbima täpselt samad käitlustoimingud, mille läbis ladestamiskõlbulik fraktsioon. Seejuures on lubatud läbi viia täiendavat sortimist, kui see vähendab biolagunevate jäätmete hulka ladestamisele suunatavates jäätmetes.

1.5 Eemaldab kompleksloa tabelist 33 jäätmeliigid: 15 01 ja 20 01 ning 20 02 01 ja 20 03 01.

1.6 Täiendada ja parandada varem seatud tingimuste sõnastust, tingimuste sisu muutmata.

1.7 Jätta kehtivaks keskkonnakompleksloa nr L.KKL.HA-18510 ülejäänud loa nõuded ja kõrvaltingimused.

1.8 Käesolev korraldus jõustub teatavaks tegemisest Aktsiaseltsile Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus.

2. ASJAOLUD

2.1 Keskkonnakompleksloa muutmine

Riigikontroll auditeeris Keskkonnaametit ja saatis 10.03.2021 Keskkonnaametile kirja nr 2-1/80050/14 kontrolliaruandega teemal "Jäätmete taaskasutustoimingud prügilates ja järelevalve ladestamise üle", registreeritud dokumendihaldussüsteemis 1-16/21/5175. Aruandes toodi välja, et Keskkonnaametil puudub ülevaade ladestatavates olmejäätmetes leiduvate biolagunevate jäätmete osakaalust, mistõttu ei ole võimalik kontrollida jäätmeseaduse § 134 sättest tulenevat piirangut. Riigikontroll avalikustas 10.03.2021 aruande ka Riigikontrolli veebilehel^[1]. 15.05.2021 jõustus jäätmeseaduse redaktsioon, millega täpsustati muuhulgas ka töötlemata ja liigiti kogutud jäätmete prügilasse ladestamise keeldu (Jääts § 35). Jäätmeseaduse § 134 lg 1 p 3 alusel seati prügilasse ladestatavate olmejäätmete 20 massiprotsendine piirang biolagunevate jäätmete osas alates 2020. aasta 16. juulist.

Keskkonnaamet viis segaolmejäätmete sorteerimise teemal 2021. aastal läbi mitmeid koostöökoosolekuid prügila käitamisega tegelevate ettevõtetega, mille tulemusel Keskkonnaamet informeeris neid ettevõtteid keskkonnakaitseloa tingimuste muutmise vajadusest 07.01.2022 kirjaga „Olmejäätmete ladestamine prügilasse“, mis registreeriti 06.01.2022 dokumendihaldussüsteemis nr 8-2/22/364. Keskkonnaamet planeerib määrata ladestatavates olmejäätmetes biolagunevate jäätmete osakaalu määramise ja sortimisuuringu läbiviimise kohustuse ning keelata töötlemata segaolmejäätmete ladestamise ja seetõttu muudab ladestavate jäätmeliikide nimekirja.

2.2 Kehtiv keskkonnakompleksluba

Aktsiaseltsile Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus (registrikood 10450572, aadress Harju maakond, Jõelähtme vald, Rebala küla, Loovälja tee 125) on antud tähtajatu keskkonnakompleksluba L.KKL.HA-18510 (kehtivusega alates 29.08.2003). Ettevõtte tegevusala on prügila käitamine ning jäätmete käitlemine sh tavajäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine. Ettevõtte käitluskoht asub aadressil Loovälja tee 125 // Jäätmekeskus, Harju maakonnas, Jõelähtme vallas, Rebala külas, katastriüksuse tunnus 24504:004:0340. Ettevõtte on tööstusheiteseaduse (THS) § 19 lg 3 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 06.06.2013 määruse nr 89 „Alltegevusvaldkondade loetelu ning künnisvõimsused, mille korral on käitise tegevuse jaoks nõutav kompleksluba“ § 8 lg 1 p 1 kohaselt keskkonnakompleksloa kohuslane.

Ettevõttele on Keskkonnaagentuur väljastanud 29.03.2021 Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja

keskkonnaauditeerimissüsteemi (EMAS) registreerimistunnistuse nr EE-000015 (kehtivusega kuni 30.03.2024).

2.3 Kompleksloa muutmise menetlusse võtmise ja otsuse eelnõust menetlusosaliste teavitamine

Keskkonnaamet otsustas muuta kompleksloa nõudeid avatud menetluseta, sest muutmine ei too endaga kaasa olulisi häiringuid ümbruskonnas tegutsevatele isikutele (KeÜS § 59 lg 1 p 1). Käitise territoorium on ümbritsetud maatulundusmaadest ning lähimad elamud paiknevad territooriumi piirist u 300 m kaugusel kirde suunas.

Enne haldusakti andmist peab haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited (HMS § 40 lg 1). Loa andja edastas ettevõttele nr DM-118771-1 keskkonnakompleksloa muutmise otsuse eelnõu ja muudetud keskkonnaloa eelnõu tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (registreeritud keskkonnaotsuste süsteemis KOTKAS 21.01.2022 nr M-118771). Eelnõudele ettepanekuid ja vastuväiteid ei esitatud/esitati (vt korralduse p 3.3).

3. KAALUTLUSED

3.1 Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 3 lg 1 p 1 ja p 2). Käesoleva kompleksloa muutmisega lisanduv kavandatav tegevus ei too kaasa olulist keskkonnamõju ja keskkonnamõju hindamine (edaspidi KMH) ei ole kohustuslik KeHJS mõistes (KeHJS § 11 lg 3, § 6 lg 1).

KeHJS § 6 lg 2 toob välja, et kui kavandatav tegevus ei kuulu KeHJS § 6 lg 1 nimetatud olulise keskkonnamõjuga tegevuste hulka, peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas tegevusega kaasneb oluline keskkonnamõju. KeHJS § 9 kohaselt otsustab KMH algatamise vajalikkuse üle tegevusloa andja ehk käesoleva keskkonnakompleksloa andmise otsustamise puhul Keskkonnaamet.

KeHJS § 6 lg 4 alusel on Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi määrus nr 224) nimetatud tegevused, mille korral tuleb anda keskkonnamõju eelhinnang. Kompleksloa muutmisega kavandatav tegevus ei kuulu määruses nr 224 nimetatud tegevuste hulka. Kompleksloa muutmisega muudetakse teatud jäätmeliikidele lubatavaid käitlusviise ja ei muudeta käitises kasutatavaid tehnoloogiaid. Eelnevalt tulenevalt on Keskkonnaamet seisukohal, et kavandatava tegevuse puhul ei ole KMH algatamine ega keskkonnamõju eelhinnangu andmine vajalik.

3.2 Kaalutlused kompleksloa muutmisel

Korralduse alusel muudetakse kompleksloaga nr L.KKL.HA-18510 lubatud tegevusi alljärgneva osas:

1. Jäätmete liigitamise nõuded (sh segaolmejäätmete sorteerimisel tekivad);
2. Jäätmete kõrvaldamise nõuded (sh ladestatavate jäätmete prügilakõlbulikkus, ladestatavate olmejäätmete biolaguneva jäätmete osakaal);
3. Ladestada lubatud jäätmete liike ja koguseid.

Vastavalt KeÜS § 53, THS § 41, § 49 lg 1 p 7 ja lg 2, JäätS § 81 lg 2 sätetele on Keskkonnaametil õigus kompleksloaga määrata tegevusele esitatavad keskkonnanõuded, lähtudes esitatud andmetest ja võttes arvesse keskkonnavalasid õigusaktid. Alljärgnevalt toob Keskkonnaamet välja kompleksloa muudatused:

3.3 Ladestatavates olmejäätmetes biolagunevate jäätmete osakaalu määramine

Prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid olla üle 20 massiprotsendi (JäätS § 134 lg 1 p 3). Keskkonnaministeriumi poolt tellitud ja SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskuse poolt 2020. aastal läbi viidud sortimisuuringu [2] kohaselt on keskmine biolagunevate jäätmete massiprotsent segaolmejäätmetes 52,53. Sealjuures on viidatud massiprotsent olnud samas suurusjärgus ka 2008. ja 2012. aastal läbi viidud sortimisuuringutes. Sortimisuuringuga leitud biolagunevate jäätmete sisalduse massiprotsent ületab oluliselt jäätmeseadusega lubatud ladestamisele minevates segaolmejäätmetes sisalduvate biolagunevate jäätmete massiprotsenti. Seetõttu leiab Keskkonnaamet, et käitisesse vastu võetud segaolmejäätmeid ei tohi otse ladestusalale suunata, vaid need jäätmed peavad enne ladestamist läbima töötuse, mille tulemusel väheneb biolagunevate jäätmete massiprotsent segaolmejäätmetes alla 20%.

Ettevõtte on esitanud omapoolse kompleksloa muutmise taotluse (nr DM-114282-10, esitatud 19.11.2021), mille lisas 5 (RDF ja eeltöötlus skeem) kirjeldanud segaolmejäätmete käitlusprotsessi (edaspidi MBT protsess). Kirjelduse kohaselt läbivad jäätmed trummelsõelas, ning magnet- ning õhkeraldeid, lisaks töödeldakse jäätmeid bioloogiliselt (R12o). Keskkonnaamet leiab, et esitatud kirjelduses välja toodud käitlusviisid ja –protsessid vähendavad segaolmejäätmetes leiduvate biolagunevate jäätmete hulka. Samas ei ole üksnes protsessi kirjelduse põhjal võimalik järeldada, et töötuse läbinud ja seejärel ladestamisele minevates segaolmejäätmetes on biolagunevate jäätmete massiprotsent väiksem kui 20%. Seetõttu määrab Keskkonnaamet kompleksloale nr L.KKL.HA-18510 tabelis 27 nõude, mille kohaselt tuleb MBT protsessi läbinud jäätmete fraktsioonidest enne ladestamisele suunamist võtta proovid ning määrata biolagunevate jäätmete sisaldus.

Keskkonnaministeriumi poolt välja töötatud juhendi [3] „PRÜGILASSE JÄÄTMETE VASTUVÕTMISE KRITEERIUMID JA KORD“ (edaspidi prügila juhend) kohaselt tuleb biolagunevate jäätmete sisaldust jäätmetes hinnata läbi respiratsiooniaktiivsuse parameetri (AT₄) (edaspidi ka hapnikutarve), nimetatakse ka (jäätme)materjali bioloogiliseks aktiivsuseks.

Lisaks hapnikutarbele on võimalik jäätmematerjali bioloogilist aktiivsust hinnata ka läbi hapnikutarbe kiiruse. Prügila juhendi peatükis 9.2.1 on selgitatud biolagundatavuse taseme määramiseks respiratsiooniaktiivsuse parameetri (AT_4) kasutamist. Paljudes Euroopa riikides on lubatud stabiliseeritud MBT peenfraktsiooni prügilasse ladestamine ainult juhul, kui AT_4 on väiksem kui 10 mg O_2/g DM (kuivainet). Mõnedes riikides on see veel madalam (nt Austrias $AT_4 < 7$ mg O_2/g DM). Prügila juhendis on hapnikutarbe (AT_4) ühikuna kasutatud mg O_2/g DM, mis näitab milligrammi hapniku suhet grammi kuivaine proovi kohta. Eesti õigusruumis tähistatakse kuivainet üldjuhul lühendiga KA, mistõttu kasutab Keskkonnaamet edaspidi kuivaine lühendina KA.

Õiguslikult ei ole jäätmete töötlusjäakide ladestamise biolagundatavuse piirväärtused Eestis veel kehtestatud.

Keskkonnaamet leiab, et prügila juhendis toodud hapnikutarbe (AT_4) piirväärtuste järgimise soovitus on asjakohane ja sobilik MBT protsessi läbinud jäätmete prügilakõlblikkuse hindamisel ning seab keskkonnakompleksloale nr L.KKL.HA-18510 tabelis 27 nõude, mille kohaselt on lubatud ladestada ainult selliseid MBT protsessi läbinud jäätmeid, mille hapnikutarbe (AT_4) väärtus on väiksem kui 10 mg O_2/g KA. Jäätmetest hapnikutarbe (AT_4) määramisel tuleb kasutada Oxytop meetodit. Proovid tuleb võtta igast MBT protsessi läbinud jäätmepartiist, mida plaanitakse ladestamisele suunata. Proovide võtmiseks tuleb kasutada standardiseeritud proovivõtumeetodeid. Juhul, kui hapnikutarbe (AT_4) väärtus on suurem kui 10 mg O_2/g KA, tuleb jäätmeid enne ladestamist täiendavalt töödelda meetoditega, mis vähendavad jäätmete hapnikutarbe (AT_4) näitaja väärtust alla seatud piirnormi.

Prügila sulgemistöodel on lubatud taaskasutada ainult sellist MBT peenfraktsiooni, mis vastab sulgemisprojektis toodud metaani oksüdatsioonikihi nõuetele. Juhul, kui sulgemisprojektis on välja toodud teisiti, ei rakendu eelnevalt kirjeldatud nõue, mille kohaselt peab hapnikutarbe (AT_4) väärtus olema väiksem kui 10 mg O_2/g KA.

Kõikidest MBT protsessis tekkivatest jäätmetest ei ole võimalik määrata hapnikutarvet (AT_4). Näiteks, ei ole võimalik hapnikutarvet määrata protsessi eriosadest väljuvates sortimisjääkides, mis on segaolmejäätmete käitluse protsessiskeemil välja toodud nimetusega "Sortimisjääk (...)". On oluline, et ka ladestamisele suunatav sortimisjääk (20 03 98) ei sisaldaks biolagunevaid jäätmeid rohkem kui 20 massiprotsenti. Prügila juhend seab ülesandeks ladestamisele suunatud segaolmejäätmetes sh mehhaaniliselt sorditud olmejäätmete jääkides sisalduvate biolagunevate jäätmete massiprotsendi määramiseks prügila käitajal läbi viia perioodilisi sortimisuuringuid.

Prügila juhendi peatükis 11.3.1 on välja toodud kolm sobivat meetodilist juhendmaterjali sortimisuuringute läbiviimiseks, sh jämefraktsioonist biolagunevate jäätmete määramiseks sobilik Nordtesti juhend NT ENVIR 001: Solid Waste, Municipal: Sampling and Characterisation. 1995.

Prügila juhend toob välja ka segaolmejäätmete koostise hooajalise varieeruvuse tõttu sortimisuuringute läbiviimise vajaduse neljal aastaajal (st sagedus 4 korda aastas). Sortimisuuringu käigus analüüsitavate jäätmeliikide arv sõltub uuringu eesmärgist. Biolagunevate jäätmete sisalduse analüüsimisel tuleb biolagunevate jäätmetena eraldada paber ja papp, puit, looduslikust kiust tekstiil ja biojätmed (eraldi köögi ehk toidujätmed, aia ja haljastujätmed ning muud biojätmed).

Lähtuvalt eelnevast seab Keskkonnaamet keskkonnakompleksloale nr L.KKL.HA-18510 tabelis 27 nõude, mille kohaselt tuleb vähemalt 4 korda aastas (st igal aastaajal) läbi viia segaolmejäätmete MBT protsessis tekkinud ladestamisele suunatava sortimisjäägi (20 03 98) kohta sortimisuuring, et teha kindlaks biolagunevate jäätmete (paber ja papp, puit, looduslikust kiust tekstiil ja biojäätmed (eraldi köögi ehk toidujäätmed, aia ja haljastujäätmed ning muud biojäätmed)) osakaal massiprotsentides. Juhul, kui sortimisuuringust selgub, et biolagunevaid jäätmeid on sortimisjäägis (20 03 98) rohkem kui 20 massiprotsenti, tuleb sortimisjääk täiendavalt töödelda biolagunevate jäätmete üleliigse osa eemaldamiseks ning seejärel läbi viia täiendav sortimisuuring. Kui jäätmed sisaldavad biolagunevaid jäätmeid alla 20 massiprotsendi, võib need ladestada. Edaspidine sortimisjääk peab läbima täpselt samad käitlustoimingud, mille läbis ladestamiskõlbulik fraktsioon, seejuures on lubatud läbi viia täiendavat sortimist, kui see vähendab biolagunevate jäätmete hulka ladestamisele suunatavates jäätmetes.

Sortimisuuring tuleb läbi viia eelnevalt koostatud proovivõtukava alusel. Proovide võtmiseks tuleb kasutada standardiseeritud proovivõtumeetodeid. Proovivõtt ja analüüsid teostada sortimisuuringuteks sobiva meetodilise juhendmaterjali alusel.

Juhul, kui ettevõtte toob eelnõude avalikustamise käigus välja alternatiivsed meetodid olmejäätmete käitlemisel tekkinud ladestamisele suunatavatest sortimisjääkidest (ladestamisele suunatavad jäätmed koodidega 20 03 98 ja 19 12 12) biolagunevate jäätmete osakaalu määramiseks ning Keskkonnaamet nõustub välja pakutud samaväärse meetodikaga, võib ladestamisele suunatavate olmejäätmete sortimisjääkidest biolagunevate jäätmete osakaalu määrata ka ettevõtte poolt välja toodud meetodika alusel.

Täiendavalt selgitab Keskkonnaamet, et segaolmejäätmete MBT töötuse läbinud jäätmeid tuleb liigitada ja jäätmearuandes kajastada kompleksloa lisas 5 segaolmejäätmete sortimisliini plokk skeemil toodud ning allpool kirjeldatud viisil:

1. Protsessi sisend on segaolmejäätmed koodiga 20 03 01, misjärel läbivad need jäätmed purusti (skeemil protsess nr 2). Trummelsõelast (skeemil protsess nr 3) väljuv suur fraktsioon (60+ mm) (skeemil protsess nr 4) tuleb liigitada jäätmekoodi 20 03 01 alla. Suur fraktsioon liigub magneteraldajasse (skeemil nr 5), kus eemaldatakse mustmetallid (19 12 02) ning sealt edasi õhkeraldisse (skeemil protsess nr 6), kus eraldatakse kerge ja raske fraktsioon. Kerge fraktsioon suunatakse purustisse (skeemil protsess nr 7), kust väljub jäätmekütus (19 12 10). Raske fraktsioon läbib magneteraldi (skeemil protsess nr 8), kus eraldatakse mustmetallid (19 12 02) ning protsessist väljub sortimisjääk (skeemil sortimisjääk (1)) tuleb liigitada jäätmekoodiga 20 03 98). Sortimisjääk antakse edasi teistele jäätmekäitlejatele, ladestatakse või suunatakse vajadusel veelkord sortimisliinile (skeemil protsess nr 1).

2. Trummelsõelast (skeemil protsess nr 3) väljuv peenfraktsioon (0-60 mm) (skeemil protsess nr 9) tuleb liigitada jäätmekoodi 20 03 01 alla. Peenfraktsioon läbib magneteraldi (skeemil protsess nr 10), misjärel suunatakse jäätmed (20 03 01) auna bioloogilisse töötlemisse (toimingukood R12o või D8) (skeemil protsess nr 11). Pärast jäätmematerjali bioloogilist töötlemist (skeemil protsess nr 11) toimuvat trummelsõelaga sõelumist (skeemil protsess nr 12) tekkivad jäätmeliigid tuleb liigitada – peenfraktsioon jäätmekoodiga 19 05 99 ning ülejäänud sortimisjäägid (skeemil sortimisjääk (2)) jäätmekoodiga 19 12 12.

3.4 Ladestada lubatud jäätmeliigid

15.05.2021 jõustunud JäätS **redaktsiooni kohaselt** on prügilasse keelatud ladestada jäätmeid, mis ei ole läbinud **JäätS § 16** nimetatud töötlemist (**JäätS § 35 lg 1**) või mis on **JäätS § 31 lg 3 ja 4** kohaselt korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks liigiti kogutud olmejäätmed, näiteks paberi-, papi-, metalli-, plasti-, tekstiili- ja klaasijäätmete ning kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete ja tekkekohalt liigiti kogutud biojäätmed. Samuti ei ole lubatud prügilasse ladestada sortimata segaolmejäätmeid (JäätS § 36 lg 2). Lähtuvalt eelnevast eemaldab Keskkonnaamet kompleksloa tabelist 33 "Prügilasse või jäätmehoidlasse ladestatavad tavajäätmed" järgmised jäätmeliigid: 15 01 01, 15 01 02, 15 01 03, 15 01 04, 15 01 05, 15 01 06, 15 01 07, 15 01 09, 20 01 01, 20 01 02, 20 01 08, 20 01 10, 20 01 11, 20 01 25, 20 01 28, 20 01 30, 20 01 32, 20 01 34, 20 01 36, 20 01 38, 20 01 39, 20 01 40, 20 01 41, 20 01 99, 20 02 01, 20 03 01.

Ladestada on lubatud jäätmeid, mis tekivad liigiti kogutud jäätmete edasise töötlemise käigus ja mille prügilas ladestamine annab jäätmehierarhia JäätS § 22¹ lg 1 kohaselt parima keskkonnavalise tulemuse (**JäätS § 35 lg 1 p 1 ja 2**).

Täiendavalt selgitame, et seadusega on tegevus keelatud ning käesoleva kompleksloa muutmise täpsustatakse nõude täitmist. KeÜS § 59 lg 2 p 1 alusel selgus, et kompleksluba oli eelnevalt õigusvastane, sest seadus keelas ladestada töötlemata segaolmejäätmeid, kuid eelnev luba andis selleks õiguse.

3.5 Menetlusosaliste ärakuulamine (arvamused ja vastuväited kompleksloa eelnõule)

Loa andja saatis 28.01.2022 kompleksloa nr L.KKL.HA-18510 muutmise eelnõud ettevõttele tutvumiseks ning arvamuse avaldamiseks ja vastuväidete esitamiseks (HMS § 40 lg 1), registreeritud KOTKAS 28.01.2022 nr DM-118771-1. Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS esitas 11.02.2022 arvamuse eelnõude kohta omapoolse arvamuse 11.02.2022, registreeritud KOTKAS 12.02.2022 nr DM-118771-2 menetluse nr M-118771 all, milles ei nõustu kompleksloa muutmise eelnõudega. Keskkonnaamet on kaalunud ettevõtte arvamusi järgnevalt:

- **Keskkonnaamet eirab eelnõu koostamisel Õiguskantsleri kirja seisukohti**

Keskkonnakompleksloa eelnõu on edastatud meile arvamuse avaldamiseks 28.01.2022 kirjga nr DM-118771-1. Eelnevat on oluline eriti rõhutada, kuna vastav muutmise eelnõu on edastatud pärast Õiguskantsleri 24.01.2022 kirja nr 7-4/211878/2200474 (edaspidi Õiguskantsleri kiri). Õiguskantsleri kirjas leitakse, et prügilate keskkonnakomplekslubade muutmise nii, et keelatakse töötlemata segaolmejäätmete ladestamine, rikub prügilaid käitavate ettevõtjate ettevõtlusvabadust ja omandiõigust ning hea halduse tava. Sellest tulenevalt Keskkonnaamet pidi loa muutmisel arvestama Õiguskantsleri kirja seisukohti.

Eelnõust ei selgu konkreetseid põhjuseid, miks Keskkonnaamet, vaatamata Õiguskantsleri kirjale, kavatseb siiski muuta meie luba nii, et keelab töötlemata olmejäätmete prügilasse ladestamise. Täpsemalt, Keskkonnaamet on jätnud Õiguskantsleri kirja seisukohad täielikult tähelepanuta. See tähendab, et Keskkonnaamet eirab eelnõu koostamisel teadvalt Õiguskantsleri kirja seisukohti. See tähendab ka, et Keskkonnaameti tegevus on teravas

vastuolus õiguskantsleri seaduse § 35¹ lõikega 3. Teisti öeldes Keskkonnaamet rikub luba muutes seadust.

Vastus:

Keskkonnaamet leiab, et jäätmehierarhia rakendamise ning jäätmeseaduse rakendamisega seotud kohustusi ei seata ebaproportsionaalselt ainult prügilatele. Keskkonnaamet esitab arvamusi kohalike omavalitsuste jäätmekavade, jäätmehoolduseeskirjade ja korraldatud jäätmeveo hankedokumentide kohta ning lähtub arvamuste andmisel muuhulgas jäätmehierarhia rakendamisest ning olmejäätmete sortimismääruse nõuetest. Keskkonnaamet on koostanud juhendeid kohalikele omavalitsustele ja viib igal aastal läbi koolitusi jäätmehoolduse paremaks korraldamiseks. Samuti toimuvad järelevalve tegevused seoses pakendite taaskasutusorganisatsioonide (TKO-dega) poolt rajatud avalike pakendikonteinerite osas. Järelevalve fookuses on avaliku konteinervõrgustiku piisav olemasolu ja toimivus. Seetõttu **leiab Keskkonnaamet, et jäätmehierarhia ja jäätmeseaduse rakendamisega seotud kohustusi ei seata ebaproportsionaalselt ainult prügilatele.**

Keskkonnaamet on korralduse eelnõu koostamisel põhjalikult kaalunud ka õiguskantsleri seisukohti ning jõudnud järeldusele, et **Keskkonnaametil puudub õigus lubada ladestada töötlemata (sh. sortimata) segaolmejäätmeid.** Keskkonnaamet selgitab, et kompleksloa muutmisel on aluseks võetud JäätS, mis otseselt keelab prügilasse ladestada töötlemata segaolmejäätmeid. Prügilasse on keelatud ladestada jäätmeid, mis ei ole läbinud töötlemist (JäätS § 35 lg 1). Samuti ei ole lubatud prügilasse ladestada sortimata segaolmejäätmeid (JäätS § 36 lg 2). Alates 2008. aasta 1. jaanuarist kehtib sortimata olmejäätmete vastuvõtu ja ladestamise keeld kõikidele prügilatele (JäätS § 132 lg 3). Prügilasse on keelatud ladestada olmejäätmeid (sh segaolmejäätmeid), milles on üle 20 massiprotsendi biolagunevaid jäätmeid (JäätS § 134 lg 1 p 3). Kokkuvõtvalt tähendab see seda, et segaolmejäätmeid tuleb enne ladestamist töödelda ning eraldada biolagunevad jäätmed ja neid omakorda vastavalt töödelda (stabiliseerida).

Keskkonnaamet ei saa kaaluda seadusest tuleneva otsese keelu mitteseadmist keskkonnakaitseloale. Keskkonnaamet ei saa rikkuda õiguskantsleri seadust § 35¹ lg 3, sest antud tegevusi ei vii läbi Keskkonnaamet. Sättega saab vastuollu minna õiguskantsler, kui ta ei tee seisukohta kirjalikult teatavaks ning samuti kohus, kui ta lubab seda seisukohta kohtus vaidlustada.

- **Keskkonnaamet põhjendab loa muutmist 15.05.2021 jõustunud JäätS muudatustega, st JäätS § 35 lg 1 p 2 ja § 36 lõikega 2 alates 15.05.2021 kehtivas sõnastuses. 15.05.2021 jõustunud muudatused ei õigusta aga loa muutmist.**

Esiteks, 15.05.2021 jõustunud JäätS muudatustega ei muudetud JäätS § 36 lõike 2 sõnastust (sortimata segaolmejäätmete ladestamine prügilasse on keelatud). JäätS § 36 lg 2 on kehtinud samas sõnastuses alates 11.03.2007. See tähendab, et JäätS § 36 lg 2 ei õigusta loa muutmist ning Keskkonnaameti sellekohane viide ei ole põhjendatud.

Teiseks, 15.05.2021 muudatustega muudeti JäätS § 35 lõike 1 sõnastust ning kehtestati see uues sõnastuses. JäätS § 35 lg 1 p 2 kohaselt, prügilasse on keelatud ladestada jäätmeid, mis on

JäätS § 31 lõigete 3 ja 4 kohaselt kogutud liigiti korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks, välja arvatud jäätmed, mis tekivad liigiti kogutud jäätmete edasise töötlemise käigus ja mille prügilas ladestamine annab JäätS § 22¹ lõike 1 kohaselt parima keskkonnavalase tulemuse.

JäätS § 31 lõiked 3 ja 4, millele JäätS § 35 lg 1 p-s 2 viidatakse, on alates 15.05.2021 sõnastatud järgmiselt:

„(3) Kohaliku omavalitsuse üksus peab korraldama vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti-, tekstiili- ja klaasijäätmete ning kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete liigiti kogumise.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus peab korraldama biojäätmete liigiti kogumise tekkekohalt, kui neid ei ole võimalik tekkekohal ringlusse võtta. Biojäätmetega koos võib lubada tekkekohalt koguda samasuguste biolagunemis- ja kompostimisomadustega jäätmeid, mis vastavad kompostimise ja biolagunemise teel taaskasutatavate pakendite suhtes kohaldatavatele Euroopa või samaväärsetele riiklikele standarditele.“

On oluline, et JäätS § 31 lõiked 3 ja 4 puudutavad vaid nendes sätetes viidatud jäätmeid, st paberi-, papi-, metalli-, plasti-, tekstiili- ja klaasijäätmeid, kodumajapidamises tekkivaid ohtlike jäätmeid ning biojäätmeid. Seega, JäätS § 35 lg 1 p 2 koosmõjus JäätS § 31 lõikudega 3 ja 4 keelab JäätS § 31 lõikudes 3 ja 4 viidatud jäätmete, mis on liigiti kogutud korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks ladestamise. JäätS § 35 lg 1 p 2 ei kehtesta üleüldist keeldu segaolmejäätmete (jäätmekood 20 03 01) prügilasse ladestamiseks. Järelikult, ka JäätS § 35 lg 1 p 2 ei õigusta loa muutmist. Käesoleval juhul võetakse eelnõuga segaolmejäätmete (jäätmekood 20 03 01) prügilas ladestamine loast üldse välja.

Kolmandaks, seoses küsimusega jäätmete töötlemisest viitame, et ka 15.05.2021 jõustunud JäätS § 16 muudatused ei muuda sisuliselt jäätmete töötlemisega seonduvat. JäätS § 16 lg 2 sõnastus alates 15.05.2021 kehtivas sõnastuses vastab olulises osas JäätS § 16 lg 2 sõnastusele enne 15.05.2021 kehtinud sõnastuses. Samuti, 15.05.2021 jõustunud JäätS § 16 lg 2¹ sõnastus vastab olulises osas JäätS § 31 lg 2 sõnastusele enne 15.05.2021 kehtinud sõnastuses. Seega, ka jäätmete töötlemise osas ei kehtestatud sisulisi muudatusi jäätmete töötlemise regulatsioonis. Seetõttu ei õigusta ka JäätS § 16 muudatused loa muutmist eelnõus näidatud kujul.

Kokkuvõttes: Eelnõus viidatud 15.05.2021 jõustunud JäätS muudatused ei õigusta loa muutmist eelnõus näidatud viisil, st loast segaolmejäätmete (jäätmekood 20 03 01) prügilasse ladestamise õiguse äravõtmist.

Vastus:

Keskkonnaamet ei ole toonud loa muutmise alusena välja ainult asjaolu, et õigusaktid on muutunud. **Korralduse eelnõu otsustavas osas on muutmise aluseks toodud KeÜS § 59 lg 1 p 2**, mille kohaselt keskkonnavalda andja muudab keskkonnaluba, kui seire tulemusel või muul viisil selgub, et keskkonnaloaga lubatud tegevusega kaasneb keskkonnaoht või oluline keskkonnahäiring ning huvi keskkonnaloa muutmata jätmiseks ei ole ülekaalukas.

Korralduse eelnõu punktis 3.2 selgitasime, et Keskkonnaametil on õigus kompleksloaga määrata

tegevusele esitatavad keskkonnanõuded, lähtudes esitatud andmetest ja võttes arvesse keskkonnavalasid õigusaktid (KeÜS § 53, THS § 41, § 49 lg 1 p 7 ja lg 2, JäätS § 81 lg 2).

Korralduse eelnõu peatükis 3.4 selgitasime, et 15.05.2021 jõustunud JäätS redaktsiooni kohaselt on keelatud prügilasse ladestada jäätmeid, mis ei ole läbinud JäätS § 16 nimetatud töötlemist või mis on JäätS § 31 lg 3 ja 4 kohaselt kogutud liigiti korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks, välja arvatud jäätmed, mis tekivad liigiti kogutud jäätmete edasise töötlemise käigus ja mille prügilas ladestamine annab JäätS § 22¹ lg 1 kohaselt parima keskkonnavalase tulemuse (JäätS § 35 lg 1 p 1 ja 2). Samuti tuleb segaolmejäätmeid enne prügilasse ladestamist sortida ja sortimata segaolmejäätmete ladestamine prügilasse on keelatud (JäätS § 36 lg 2). Lähtuvalt eelnevast eemaldab loa andja kompleksloa tabelist 33 "Prügilasse või jäätmehooldusse ladestatavad tavajäätmed" järgmiste jäätmekoodidega jäätmeliigid: 15 01 01, 15 01 02, 15 01 03, 15 01 04, 15 01 05, 15 01 06, 15 01 07, 15 01 09, 20 01 01, 20 01 02, 20 01 08, 20 01 10, 20 01 11, 20 01 25, 20 01 28, 20 01 30, 20 01 32, 20 01 34, 20 01 36, 20 01 38, 20 01 39, 20 01 40, 20 01 41, 20 01 99, 20 02 01, 20 03 01.

Keskkonnaamet selgitab, et 15.05.2021 jõustunud muudatus puudutas liigiti kogutud olmejäätmete ladestamise keeldu. Korralduse eelnõu peatükis 3.3 on selgitatud pikemalt, miks ei tohi töötlemata ja sortimata segaolmejäätmeid ladestada. Keskkonnaamet täiendab korraldust, viidates töötlemata ja sortimata segaolmejäätmete ladestamise õiguse äravõtmist ka punktis 3.4.

Keskkonnaamet selgitab täiendavalt, et jäätmekood 20 03 01 tähistab segaolmejäätmeid, mis on kogutud otse elanikelt ning mis ei ole täiendavalt läbinud sortimist või muud töötlemist. Sortimist mitteläbinud segaolmejäätmed ei ole töödeldud jäätmed ning nende ladestamine on jäätmeseaduse (§ 36 lg 2 ja § 35 lg 1) kohaselt keelatud. Sama keeld tuleneb ka JäätS § 132 lg 3, mille kohaselt on keelatud ladestada sortimata olmejäätmeid (sh segaolmejäätmeid). Lisaks, ei ole lubatud ladestada olmejäätmeid (sh segaolmejäätmeid), mis sisaldavad biolagunevaid jäätmeid üle 20 massiprotsendi (JäätS § 134 lg 1 p 3) ning mistõttu tuleb eraldada segaolmejäätmetest biolagunev osa ning see stabiliseerida. Kui segaolmejäätmed läbivad töötlemise (sh sortimise), siis tekib sortimisjääk, mille ladestamine on lubatud, kui see vastab kompleksloaga seatud nõuetele. Õigusakt ei sätesta konkreetseid nõudeid või standardeid ladestatavates olmejäätmetes biolaguneva osa määramiseks. **Loa menetluse käigus täpsustatakse seadusega määratud kohustuse täitmise üksikasjad, arvestades iga taotletava tegevuse iseärasusi.** Kui konkreetset meetodikat ei ole õigusaktiga sätestatud, ei tähenda, et keskkonnakaitseloaga ei tohi jäätmete käitlemisele ning seadusest tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks seada täiendavaid nõudeid või kõrvaltingimusi (KeÜS § 53 lg 1 p 6, § 59 lg 1 p 2 ning JäätS § 81 lg 2 p 3).

- ***Loa muutmine on ebaproportsionaalne meede ning kahjustab seetõttu õigusvastaselt ettevõtlusvabadust ja omandipõhiõigust.***

HMS § 54 kohaselt, haldusakt on õiguspärane muuhulgas juhul, kui haldusakt on proportsionaalne. Proportsionaalsus tähendab, et haldusorgan kasutab abinõusid, mis on sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Abinõu on vajalik siis, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, kuid isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne kui esimene. Arvestada tuleb ka seda, kui võrd koormavad erinevad abinõud kolmandaid isikuid,

samuti erinevusi riigi kulutustes (vt Riigikohtu 28.09.2021 otsus asjas nr 5-21-4, p 42) (vt ka Õiguskantsleri kirja p 22).

Esiteks, prügilad on jäätmekäitluses viimane etapp, kuhu jäätmed tuuakse ladestamiseks või (kui see on võimalik) taaskasutamiseks. Prügilad saavad jäätmed sellises kvaliteedis, kuidas jäätmevaldajad on jäätmeid kogunud ning kuidas jäätmevedajad on jäätmeid vedanud ja ümberlaadinud. Arusaadavalt on kõige kergem ja vähem kulukam jäätmeid liigiti koguda nende tekkekohal. Kui jäätmevaldajad ei kogu jäätmeid liigiti või kui jäätmevedaja kallab eri liiki jäätmed omavahel kokku, siis prügila töö-, aja- ja raharessurs, mis kuulub selliste jäätmete täiendavaks töötlemiseks on märgatavalt suurem võrreldes olukorras, kus kohalikud omavalitsused tagavad jäätmete liigiti kogumise tekkekohal. See tähendab, et loa muutmine ei aita kaasa eelnõus viidatud JäätS § 22¹ lõikes 1 sätestatud jäätmehierarhia saavutamisel, kuna loa muutmine paneb jäätmete sortimisele kohustuse prügilas, mitte tekkekohal (vt Õiguskantsleri kirja p 16). Ehk teisisõnu – loa muutmine ei ole Keskkonnaameti taotletud eesmärgi täitmiseks sobiv vahend (vt Õiguskantsleri kirja p 21).

Käesoleval hetkel ei saa TJT vastutada kohaliku omavalitsuse tasandil mitte nõuetekohase sorteerimise täitmata jätmise eest ja võtta kogu vastustust sorteerimata jäätmete edasiseks töötluks. Kui jäätmed oleksid nõueteohaselt liigiti tekkekohal kogutud korduskasutuseks ettevalmistamiseks ja ringlussevõtuks ei oleks tarvilik neid täiendavalt eelnevalt enam töödelda ja ei tekiks ka eraldi sorteerimisjääki.

Teiseks, abinõu vajalikkuse hindamine eeldab, et Keskkonnaamet on loa muutmise kõrval hinnanud teisi võimalusi JäätS § 22¹ lõikes 1 sätestatud jäätmehierarhia saavutamiseks. Eelnõust ei nähtu, et Keskkonnaamet oleks kaalunud teisi võimalusi.

Järelikult, ei vasta loa muutmine ka proportsionaalsuse põhimõtte teisele astmele, st vajalikkuse kriteeriumile (vt Õiguskantsleri kirja p 26).

Segaolmejäätmete (jäätmekood 20 03 01), pakendite (sealhulgas lahus kogutud olmepakendijäätmed) ja Olmejäätmete hulgast väljakorjatud või liigiti kogutud jäätmete prügilas ladestamiseelne töötlemine nõuab täiendavaid investeeringuid. Samuti tuleb arvestada, et töötlemiseks vajalike seadmete soetamine võib aega võtta hinnanguliselt 1-1,5 aastat. Seetõttu on täiesti ebaproportsionaalne rakendada eelnõus näidatud nõudeid koheselt. Keskkonnaameti ajakava ei põhine seadusel, see ei ole realistlikult saavutatav ning selle tagajärjeks võib olla trahvimine loa tingimuste rikkumise eest (vt JäätS § 126 - segaolmejäätmete sortimise nõuete või jäätmete ladestamise tingimuste rikkumise nõuete eest on rahatrahv kuni 400 000 eurot).

Ka õiguskantsler juhtis tähelepanu, et kuna eelnõus kavandatud muudatused ei taga pikas plaanis ringlussevõtu sihtarvude täitmist, siis muutuvad prügilate tehtavad investeeringud tõenäoliselt mõtetuteks (vt Õiguskantsleri kirja p 18). Samuti, õiguskantsler viitas ka sellele, et kohaliku omavalitsuse üksustele on jäetud JäätS § 136¹² kohustuse täitmiseks, st kohustuse viia biojäätmete tekkekohal liigiti sortimine või tekkekohal ringlussevõtt JäätS § 31 lõikega 4 kooskõlla täitmiseks ülemineku aeg kuni 31.12.2023, kuid prügilatele vastavat ülemineku aega ette ei nähta (vt Õiguskantsleri kirja p 14).

Eelneva tõttu ei ole loa muutmine kooskõlas ka proportsionaalsuse põhimõtte kolmanda astme, st mõõdukusega.

Kokkuvõttes: Loa muutmine on ebaproportsionaalne meede ning kahjustab seetõttu õigusvastaselt ettevõtlusvabadust ja omandipõhiõigust. Kui Keskkonnaamet muudab luba eelnõus näidatud kujul, on Keskkonnaameti vastavad korraldused ebaproportsionaalsed, st õigusvastased haldusaktid HMS § 54 mõttes.

Vastus:

Keskkonnaamet selgitab, et jäätmehierarhia (Jääts § 22¹) peamine eesmärk on jäätmetekke vähendamine. Juhul, kui jäätmete teket ei ole suudetud vähendada, tuleb tekkivaid jäätmeid proovida parandada või toota nendest uusi tooteid. Kui seda ei ole võimalik teha, tuleb jäätmeid taaskasutada nt põletades. Kui ka see ei ole võimalik, tuleb jäätmed ladestada. Jäätmehierarhia terviklikuks rakendamiseks on jäätmekäitlusahela kõigile osalejatele seatud jäätmeseadusega kohustused. Jäätmete tekitajale on pandud kohustus jäätmed liigiti koguda (keskkonnaministri 16.07.2007 määrus nr 4 "Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" § 3 lg 1 ja 2). Kohalikule omavalitsusele on pandud kohustus korraldada jäätmete liigiti kogumine (Jääts § 31 lg 3). Prügilatele, jäätmekäitlusahela viimasel otsas on kohustus jäätmed ladestada selliselt, et need ei kujutaks ohtu keskkonnale ja on keelatud ladestada töötlemata jäätmete, sortimata segaolmejäätmete ja olmejäätmete, mis sisaldavad üle 20 massi% biolagunevaid jäätmeid (Jääts § 35 lg 1, 36 lg 2, § 134 lg 1 p 3, § 132 lg 3).

Olenemata sellest, kui hästi või halvasti töötab ahela esimene ots, ei vabasta see prügilaid kohustusest vältida keskkonnaohu teket jäätmete ladestamisel (Jääts § 35 lg 1, § 36 lg 2, § 134 lg 1 p 3, § 132 lg 3). Seetõttu on Keskkonnaamet prügilate keskkonnakaitselubades keelanud töötlemata (sh stabiliseerimata) segaolmejäätmete ladestamise, mis on ka keelatud jäätmeseaduse kohaselt.

Õiguskantsler on hinnanud, et prügila käitajatele seatud segaolmejäätmete ladestamise keeld ning nõue segaolmejäätmeid eelnevalt töödelda ilma üleminekuajata ei täida eesmärki. Õiguskantsler on jõudnud järeldusele, et eesmärk on prügi ladestamise vähendamine ning materjalide ringlussevõtt. **Keskkonnaameti hinnangul on õiguskantsler jätnud hindamata prügiladirektiivi artikli 6 (jäätmeid tuleb enne ladestamist töödelda) peamise eesmärgi.** IMPEL (*The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law*) on põhjalikult analüüsinud jäätmete töötlemise nõude eesmärke ning nõude rakendamise viise liikmesriikides 2017 aasta raportis^[4]. Raportis selgitatakse, et kõik jäätmed peavad läbima enne ladestamist töötlemise ainult mõne erisusega. Nõue tuleneb prügila direktiivist, mille eesmärk on vähendada meie sõltuvust jäätmete ladestamisest ja viia miinimumi prügilatest tulenev keskkonnamõju. Peamine jäätmete töötlemise eesmärk enne ladestamist on eelkõige vähendada ladestatavatest jäätmetest tekkivat keskkonnamõju, sealhulgas mõju eelkõige pinnaveele, põhjaveele, pinnasele, välisõhule ning kliimale ja inimese tervisele. Raporti kohaselt on eelkõige prügilate kohustus tagada, et prügilasse ei ladestata kasvuhoonegaase tekitavaid biolagunevaid jäätmeid. Seetõttu on ka jäätmeseadusesse pandud selged ladestamise keelud just prügilatele, sest **vaid prügila käitaja saab vastutada selle eest,**

et prügilasse ladestatakse prügilakõlbulikke jäätmeid.

Täiendavalt toob Keskkonnaamet välja, et seoses prügiladirektiivi artikli 6 mittetäitmisega on Euroopa kohus leidnud Malagrotta kohtuasja nr C-15/19 raames, et prügila rikkus Euroopa Liidu prügilatele ning jäätmekäitlusele kehetestatud õigusakte. **Lõppotsuses kinnitati 4 põhimõtet seoses jäätmete ladestamiseelse töötlemise nõudega:**

- 1. Kõik jäätmed peavad tulenevalt prügiladirektiivi artikkel 6 läbima töötlemise enne, kui need ladestatakse prügilasse;**
- 2. Jäätmete töötlemiseks tuleb valida kõige sobilikum meetod. Liikmesriigid ei saa valida ükskõik millist töötlemist, vaid peavad otsima ja rakendama kõige sobilikuma, mis vähendab võimalikult palju ladestamisest tekkivat negatiivset mõju keskkonnale ja inimese tervisele;**
- 3. Töötlemine peab minimaalselt sisaldama erinevate jäätme fraktsioonide/jäätmevoogude eraldamist.**
- 4. Orgaanikat sisalduvate jäätmete töötlemine peab minimaalselt sisaldama biolagunevate jäätmete stabiliseerimist.**

Tulenevalt eeltoodust, on Keskkonnaamet viinud keskkonnakomplekslubadesse muudatused, mille kohaselt ei tohi töötlemata segaolmejäätmeid ladestada, eraldada tuleb biolagunev osa ning seda tuleb stabiliseerida (bioloogiliselt töödelda).

Keskkonnaamet on korralduse eelnõu koostamisel põhjalikult kaalunud ka õiguskantsleri seisukohti ning jõudnud järeldusele, et Keskkonnaametil puudub õigus lubada ladestada töötlemata (sh. sortimata) segaolmejäätmeid. Keskkonnaamet selgitab, et kompleksloa muutmisel on aluseks võetud JäätS, mis otseselt keelab prügilasse ladestada töötlemata segaolmejäätmeid. Prügilasse on keelatud ladestada jäätmeid, mis ei ole läbinud töötlemist (JäätS § 35 lg 1). Samuti ei ole lubatud prügilasse ladestada sortimata segaolmejäätmeid (JäätS § 36 lg 2). Alates 2008. aasta 1. jaanuarist kehtib sortimata olmejäätmete vastuvõtu ja ladestamise keeld kõikidele prügilatele (JäätS § 132 lg 3). Prügilasse on keelatud ladestada olmejäätmeid (sh segaolmejäätmeid), milles on üle 20 massiprotsendi biolagunevaid jäätmeid (JäätS § 134 lg 1 p 3). Kokkuvõtvalt tähendab, see et segaolmejäätmeid tuleb enne ladestamist töödelda ning eraldada biolagunevad jäätmed ja need töödelda (stabiliseerida). **Keskkonnaamet ei saa kaaluda seadusest tuleneva otsese keelu mitteseadmist keskkonnakaitseloale.** PS § 3 lg 1 sätestab seaduslikkuse põhimõtte, mis mh tähendab, et pädev riigiasutus (antud juhul Keskkonnaamet) ei saa lubada seadusevastast tegevust (vt Riigikohtu lahend 5-20-12/9 p 47).

Seaduse nõuded on kehtinud juba pikalt ning nende mittetäitmisele on viidanud Riigikontroll ka oma auditis, mis avalikustati 2021 aasta märtsis. Koheselt pärast auditi avalikustamist teavitas Keskkonnaamet, et hakkab auditi soovitusi ellu viima ning keskkonnakomplekslubade nõudeid täpsustama. Ettevõttel on olemas nii jäätmekütuse tootmise kui ka kompostimiseks vajalikud seadmed, sest ettevõtte tegeleb kehtiva loa alusel segaolmejäätmetest prügikütuse toomisega ning sellega kaasnevate biolagunevate jäätmete nn peenfraktsiooni töötlemisega. Käesolevaks hetkeks on olnud ettevõttel aega 1 aasta, et nõuete täitmiseks ettevalmistusi teha. **Keskkonnaameti hinnangul on 1 aasta piisav aeg, et hakata täitma juba varasemalt**

kehtinud seadusest tulenevaid nõudeid.

- ***Loa muutmine eelnõus näidatud viisil on õigusvastane***

Eelnõus viidatud õigusnormidest võimaldab luba ilma nõusolekuta põhimõtteliselt muuta, st segaolmejäätmete (jäätmekood 20 03 01), pakendite (sealhulgas lahus kogutud olmepakendijäätmed) ja Olmejäätmete hulgast väljakorjatud või liigiti kogutud jäätmete prügilas ladestamise keelata vaid THS § 49 lg 1 p 7 (loa andja vaatab kompleksloa nõuded läbi mh juhul, kui õigusaktides sätestatud ja kompleksloa nõuete aluseks olnud õigusnormid on muutunud). Antud juhul ei ole tegemist liigiti kogutud jäätmetega JäätS § 31 lõigete 3 ja 4 kohaselt, st ei ole tagatud soovitud mahus korduskasutuseks ettevalmistamine ja ringlussevõtt ja õigusnormi muutumine sellisel kujul ei võimalda ka loa nõudeid muuta. Vastava nõude rakendamine tuleks päevakorda sellisel juhul, kui KOV tagatakse edaspidi tekkekohal nõuetekohane jäätmete kogumine.

THS § 49 lg 1 p 8 (loa andja vaatab kompleksloa nõuded läbi mh juhul, kui käitise laadi või toimimisviisi on oluliselt muudetud või kavatakse oluliselt muuta) ja KeÜS § 59 lg 2 p-d 3 ja 4 (keskkonnanõuete andja võib keskkonnanõuete tingimusi muuta mh juhul, kui loaga seotud nõuete aluseks olev norm on kaotanud kehtivuse või kui muutub loa omaja keskkonnanõuete alusel toimuv tegevus, kasutatav tehnoloogia või muutuvad seadmed) ei ole asjakohased. Seda põhjusel, et 15.05.2021 jõustunud JäätS muudatused ei tähenda seda, et loa väljaandmise aluseks olev norm oleks kaotanud kehtivuse. Samuti ei ole prügilate käitiste laadi või toimimisviisi muutnud ega kavata seda omaalgatuslikult teha.

Seega tuleb hinnata, kas THS § 49 lg 1 p 7 on asjakohane, st kas on muutunud õigusaktides sätestatud ja loa aluseks olnud õigusnormid ulatuses, milles Keskkonnaamet soovib luba muuta. Eelnevalt on näidatud, et eelnõus viidatud 15.05.2021 jõustunud JäätS § 35 lg 1 p 2 ja § 36 muudatused ei keela segaolmejäätmete (jäätmekood 20 03 01) ja pakendite (sealhulgas lahus kogutud olmepakendijäätmed) ja Olmejäätmete hulgast väljakorjatud või liigiti kogutud jäätmete prügilas ladestamist. Järelikult, THS § 49 lg 1 p 7 ei võimalda luba muuta nii, et loast võetakse välja segaolmejäätmete (jäätmekood 20 03 01) ja pakendite (sealhulgas lahus kogutud olmepakendijäätmed) ja Olmejäätmete hulgast väljakorjatud või liigiti kogutud jäätmete prügilas ladestamise õigus.

Kokkuvõttes oleme seisukohal, et loa muutmine eelnõus näidatud viisil, st loast pakendite (sealhulgas lahus kogutud olmepakendijäätmed) ja Olmejäätmete hulgast väljakorjatud või liigiti kogutud jäätmete ladestamise õiguse väljavõtmine on õigusvastane, kahjustab ebaproportsionaalselt ettevõtlusvabadust ja omandipõhiõigust ning toimub ilma seadusliku aluseta.

Vastus:

Keskkonnaamet selgitab, et liigiti kogutud jäätmete ladestamise keelamise põhjus tuleneb seaduse muudatusest (täpsemalt kirjeldatud ptk 3.4). Segaolmejäätmete ladestamise keelamise põhjus selgus kompleksloaga lubatud tegevusega kaasnenud olulise keskkonnanõuete häiringu (korduvad tugevad lõhnanõuete häiringud 2021. aastal - järelevalve objekti kontrollimise protokollid OKP nr 1110032; 1102650; 1102723 ja 1107358) ja sellest lähtuvalt ka võimaliku

keskkonnaohu avaldumise selgumisega (ladestatakse töötlemata jäätmeid, mille tulemusel tekib anaeroobsete protsesside tulemusena metaan - keskkonnariski suuruse muutumise tõttu õigustatud keskkonna ulatuslikuma kaitse vajadus, KeÜS § 59 lg 1 p 2 ja 3).

Keskkonnaloa andja võib keskkonnaloa tingimusi muuta juhul, kui asjaolud muutuvad (nt keskkonnariski suurus muutub) ja **KeÜS § 59 lg 2 p 1** alusel selgus, et kompleksluba oli eelnevalt õigusvastane, sest seadus keelas ladestada töötlemata segaolmejäätmeid, kuid eelnev luba andis selleks õiguse. Juhime tähelepanu, et Keskkonnaamet on otsuse tegemise preambulas viidanud THS § 50, KeÜS § 59 lg 1 p 2 ja 3 sätetele, mis annavad õiguse loa muutmiseks.

3.6 Otsekohalduvad nõuded

Kompleksloaga kaasnevad käitajale seadusandlusest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima AÕKS, JäätS, THS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et seadusandlusest tulenevaid otsekohalduvaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda kompleksloale. Olulisemad keskkonnaalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti veebilehel rubriigis „Keskkonnakaitseloa omaja meelespea“ ja leiab veebiaadressilt: <https://keskkonnaamet.ee/keskkonnakasutuskeskkonnatasu/keskkonnakaitseloa-omaja-meelespea>.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

[https://www.riigikontroll.ee/DesktopModules/DigiDetail/FileDownloader.aspx?](https://www.riigikontroll.ee/DesktopModules/DigiDetail/FileDownloader.aspx?AuditId=2523&FileId=14792)

[AuditId=2523&FileId=14792](https://www.riigikontroll.ee/DesktopModules/DigiDetail/FileDownloader.aspx?AuditId=2523&FileId=14792)

[2] Leiab veebiaadressilt <https://cdn.sei.org/wp-content/uploads/2020/10/sortimisuuringulopparuanne.pdf>

[3] Leiab veebiaadressilt <https://envir.ee/media/1183/download>

[4] <https://www.impel.eu/wp-content/uploads/2018/01/Report-on-Treatment-of-waste-beforelandfilling-according-to-art.-6-of-the-Landfill-Directive.pdf>

(allkirjastatud digitaalselt)
Reet Siilaberg
juhataja
jäätmebüroo

Lisad:

1. Keskkonnakompleksluba
2. Segaalmejäätmete sortimisliini plokk skeem 2022
3. Tallinna prügila platside ja väljakute joonis
4. Tallinn prügila jäätmete vahelaokaart
5. Tallinna prügila lahteolukorra aruanne 2015
6. TJTK sulgemiskava 23.09.2014

Ave Jalakas +372 5690 4703
ave.jalakas@keskkonnaamet.ee

Kristo Keevend +372 5695 8759
kristo.keevend@keskkonnaamet.ee